

بازار مسکن به آرامش بر می گردد

کاهش تورم ماهیانه مسکن

نگاهی به وضعیت پارک ملی بمو در آستانه گرم شدن هوا:

آتش‌سوزی در پارک‌های ملی دور از انتظار نیست

فرناز حیدری

فرناز حیدری

افزایش بارش‌ها و به تبع آن رشد پوشش گیاهی بالاخص گیاهان خودرو باعث شده که یک نگرانی بیش از پیش در پارک ملی بمو برجسته‌شود و آن هم آتش‌سوزی در این منطقه است.با گرم شدن هوا و خشک شدن گیاهان خودرو این احتمال به شدت افزایش یافته است.اما مناطقی که مانگران آتش‌سوزی در آن هستیم، کجا واقع شده است؟

درباره کدام منطقه صحبت می‌کنیم؟

پارک ملی بمو، در استان فارس واقع شده است. این پارک نزدیک ۴۸ هزار هکتار وسعت دارد و در ۱۵ کیلومتری شهر شیراز بین چندین روستا قرار گرفته‌است.

پارک ملی بمو متشکل از ۳ رشته کوه موازی است که در جهت غربی-شرقی گسترش پیدا کرده و در بین آنها هم دشت‌های مرتفع و پرشیبی پدیدار شده‌است. در یکی از دره‌های پارک که به آن اصطلاحاً دو دره اول گفته می‌شود، با نام دو برادر (جلال و عبدالله) برخورد می‌کنیم که جزو اولین محیط‌بانان پارک بوده‌اند و بنا به شنیده‌ها در آن زمان با دو چرخه‌های هندی موسوم به هامبر در بمو گشت‌زنی می‌کرده‌اند.

دکتر سعید محمودی، مدیر محیط زیست استان فارس به روزنامه اعتماد می‌گوید: «بمو تنها مناطقی از کشور است که در حال حاضر سرانه حفاظت محیط‌بان به عرصه را رعایت می‌کند. این پارک ملی هم اکنون نزدیک ۴۰ محیط‌بان دارد در حالی که عرصه تحت حفاظت پارک، کمتر از ۴۰ هزار هکتار است؛ بنابراین پارک ملی بمو از این نظر استثناست. در گذشته این پارک بین ۲۰الی ۲۵ محیط‌بان داشت اما با تلاش‌های من و همکارانم این تعداد دو برابر شد. یکسری از این محیط‌بانان جدید هستند و پس از گذراندن دوره‌های سخت آزمایشی استخدام شده‌اند. در ظرف سال‌های اخیر روی دو مورد تأکید داشته‌ایم: افزایش حقوق و پرداختی‌های محیط‌بانان که خوشبختانه محقق شدو محیط‌بانان ما الان در بمو بیشترین میزان حقوق را در بین محیط‌بانان دریافت می‌کنند و مورد دوم هم بهبود وضعیت معیشتی است که برای افزایش انگیزه محیط‌بانان ضروری است. مجموع این موارد است که باعث شد یگان ما در سال گذشته بهترین یگان حفاظتی محیط زیست کشور باشد.»

علی آرندی، رییس پارک ملی بمو هم به «اعتماد» می‌گوید: «افزایش حقوق و تجهیزاتی که به واسطه تلاش‌های مدیریت محیط زیست فراهم شد، نه‌تنها انگیزه خوبی برای محیط‌بانان در این منطقه فراهم کرد، بلکه در عین حال باعث شد تا ما در سال گذشته شاهد افزایش جمعیت ۳۰ درصدی باشیم. در سال قبل آن هم رشد جمعیت نزدیک ۱۱ درصد بود اما وضعیت حفاظت از حیات وحش الان به مراتب بهتر شده به طوری که قبل از فصل زادآوری فعلی ما نزدیک ۲ هزار و ۵۰۰ راس کل و بز، قوچ، میش و آهو شمارش کرده‌ایم که از این تعداد کل و بز نزدیک ۱۵۰۰، قوچ و میش هزار و ۸۰۰ و آهو هم ۱۰۰ راس بوده‌اند. با توجه

مدیر کل دفتر مدیریت مصرف وار تقای بهره‌وری آب و آبفا:

الگوی مصرف آب تدوین می‌شود

به وسعت پارک تصور ما این است که منطقه هنوز هم ظرفیت افزایش جمعیت را دارد.»

بوستان اسفندیاری محیط‌بانی که در سفر به پارک ملی بمو خبرنگار روزنامه اعتماد را همراهی می‌کرد، ضمن اشاره به بهتر شدن شرایط حفاظتی در پارک ملی بمو به تهدیدات این منطقه هم اشاره کرده و می‌گوید: «افزایش بارش‌ها و به تبع آن رشد پوشش گیاهی بالاخص گیاهان خودرو باعث شده که یک نگرانی ما هم اکنون آتش‌سوزی‌ها باشد. به عنوان مثال در بلندی‌های کوه گرم گونه‌ای گیاهی موسوم به ول وجود دارد که محلی‌ها آن را با نام درخت شن می‌شناسند. این گیاه یکی از گونه‌های بارزش درختی و در ختجه‌ای منطقه است اما حالت چربی دارد و با وزش باد شاخه‌های آن به هم کشیده می‌شوند. همین مساله هم باعث افزایش درجه حرارت و بعضاً آتش‌گرفتن می‌شود. اما در بمو گونه‌های گیاهی خودرو نظیر گندمیان دغدغه محسوب می‌شوند، چرا که اگر حتی یک قسمت خیلی کوچک عمدا یا سهوا آتش بگیرد، فاجعه رقم خواهد خورد. نیروهای محیط‌بانی به‌طور مستمر منطقه را پایش می‌کنند و حتی از قیل آتش خاموش کن در بعضی قسمت‌ها می‌باشند اما به هر حال در شرایط فعلی با این حجم از پوشش خودرو، دغدغه آتش‌سوزی را داریم.»

امکانات حفاظتی در پارک بمو

پارک ملی بمو در حال حاضر ۴ ماشین بیک‌آپ، ۱۶ موتور مختص گشت‌زنی محیط‌بانان، دو دستگاه تراکتور مجهز به آب‌پاش، دو تانکر آب‌سان و یک دستگاه تراکتور بیل‌دار جهت اطفای حریق دارد و یک مورد هم دستگاه اطفای حریق روت فایر است که روی بیک‌آپ نصب شده است. این تجهیزات در سال‌های اخیر وارد پارک شده‌اند. سرانه سوختی که به پارک ملی بمو اختصاص داده شده، ماهانه ۴ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان است.

هر سال محیط‌بانی پارک بمو، ۳الی ۴ نفر نیرو دارد و در فصل زادآوری نیز ۷الی ۸ نیرو از شهرستان به این تعداد افزوده می‌شوند و تعداد کل نیروهای محیط‌بانی را به ۴۰ نفر از تقا می‌دهند. ضمن اینکه نزدیک ۷ چادر محیط‌بانی در داخل پارک هستند که به‌صورت نامحسوس مسولیت‌تأمین‌امنیت و حفاظت از زیستگاه را بر عهده دارند. علاوه بر اینها در پارک ملی بمو یک موزه تاریخ طبیعی هست که هدف از تأسیس آن جمع‌آوری و نگهداری گونه‌های کمیاب گیاهی و جانوری عنوان شده است. در حال حاضر ۲۰۰ پرند، ۲۵ گونه پستاندار، انواع گیاهان و حیوانات وحشی تاکسیدر می‌شده را می‌توان در این موزه مشاهده کرد.

معضلات بقای حیات وحش در بمو

محیط‌بانان آشنانه با پارک ملی بمو، تعداد پلنگ‌ها را در این منطقه حدود ۲۳الی ۲۴ قلاده عنوان می‌کنند اما مستندات موجود (عکس‌ها و مشاهدات ثبت شده) دال بر حضور ۸الی ۱۰ فرد پلنگ است. سمت غرب پارک ملی بمو (از دره شکاری تا سر محیط‌بانی بجگاه دره آب بار یک) که در مجاورت جاده ترانزیت

شیراز به اصفهان قرار گرفته و نزدیک به ۱۲ هزار هکتار وسعت دارد، در حال حاضر حیات وحش کمتری دارد اما زیستگاه آن حفاظت می‌شود. هر چه به سمت بخش‌های مرکزی پارک (پاسگاه مرکزی، دره یوز، چمب احمدی، دره دزدها، دو دره اول و دوم، چاردره‌ها، گردنه میشی، کلاغ‌نشین، گردنه نارکسمی و دره خُنگ) پیش می‌رویم؛ امنیت هم بیشتر شده و به واسطه آن حضور حیات وحش شاخص‌تر می‌شوند. علی آرندی، رییس پارک ملی بمو به «اعتماد» می‌گوید: «از ۴۸ هزار هکتار پارک، ۱۲ هزار در ضلع غربی واقع شده که موضوع حفظ زیستگاه به صورت جدی در آن دنبال می‌شودو ۳۶ هزار هکتار ضلع شرقی هم به دلیل حضور شاخص‌تر حیات وحش نیازمند نیروی بیشتر است و پیرامون پارک را هم روستاهای متعدد گرفته‌اند. بچه‌های ما در کل منطقه حضوری شاخص دارند و همین مساله است که باعث افزایش ۳۰درصدی جمعیت شده است.»

به گفته محیط‌بانان پلنگ‌های منطقه اغلب مناطقی

پارک ملی بمو ۴ ماشین بیک‌آپ، ۱۶ موتور مختص گشت‌زنی محیط‌بانان، دو دستگاه تراکتور مجهز به آب‌پاش، دو تانکر آب‌سان و یک دستگاه تراکتور بیل‌دار جهت اطفای حریق دارد و یک مورد هم دستگاه اطفای حریق روت فایر است که روی بیک‌آپ نصب شده است. این تجهیزات در سال‌های اخیر وارد پارک شده‌اند. سرانه سوختی که به پارک ملی بمو اختصاص داده شده، ماهانه ۴ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان است.

آرندی می‌افزاید: «بحث خشکسالی و آب‌رسانی هم یکی از دغدغه‌های ماست. تنها چشمه پارک (حاجی محراب) و دو تلمبه بادی که داریم در فصول خشکسالی گاهی نمی‌توانند نیاز حیات وحش را مرتفع کنند، بنابراین چندین آبشخور هم در پارک ساخته‌ایم و مرتب لایروبی می‌کنیم که اغلب هم پای همین آبشخورها پلنگ به همراه توله‌هایش دیده می‌شود. غلغخواران در فصل سرما نیاز چندانی به این آبشخورها ندارند اما گوشتخواران در این فصل بیشتر به آبشخورها پناه می‌آورند، بنابراین ما در فصل سرد هم به‌طور مستمر آبشخورها را لایروبی می‌کنیم. پلنگ حیوانی است که به مدد قانون پوشش کامل حفاظتی دارد و سازمان حفاظت محیط زیست هم در حفاظت از پلنگ مصرانه عمل می‌کند. ما مواردی هم داشته‌ایم که پلنگ به محیط‌بان حمله کرده و حتی بر اثر شدت ضربه، ناخن پلنگ در بدن محیط‌بان با باقی مانده اما این اتفاقات هم باعث نشده که محیط‌بانان ما در‌های در حفاظت از زیستگاه اهمال کنند.»

یکی دیگر از معضلات پارک ملی بمو چرا و تغلیف غیرمجاز است که این روزها در اکثر مناطق تحت حفاظت سازمان محیط زیست یک دغدغه جدی محسوب می‌شود. چرای غیرمجاز علاوه بر حضور چشمگیر دام‌ها با حضور سنگ‌های متعدد گله هم همراه است.

چرای دام در مناطق حفاظت شده به واسطه ایجاد رقابت، زمینه‌سازی تخریب زیستگاه، تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم در شکل‌گیری تعارضات آشکار میان گوشتخواران و انسان و در نهایت ایجاد اختلال در روابط میان گونه‌های شکارچی و طعمه‌این پتانسیل را خواهد داشت که اهداف حفاظتی را تحلیل ببرد. مطالعات

در کشور تاجیکستان نشان داده که سم‌دارانی مانند آر گالی می‌توانند به راحتی تحت تأثیر معضلات چرای دام قرار گیرند و از زیستگاه‌های مطلوب خود رانده می‌گویند: «فنس تنها یک مانع است، خیلی از مردم متوجه می‌شوند که نباید وارد حریم پارک ملی شوند و متأسفانه خیلی‌ها هم قانون را نقض می‌کنند. این گروه خاص حتی اگر دور پارک را دیوار کشی هم بکنیم، باز راهی پیدا می‌کنند و وارد منطقه می‌شوند.

سال گذشته حدوداً ۷الی ۸سلحه ضبط شد، دو مورد شکار غیرمجاز هم داشتیم که اسلحه‌ای از آنها ضبط نشد اما از این تعداد خیلی‌ها شکار زنده بودند در پارک ملی بمو نه‌تنها باعث آسیب‌پذیری جمعیت غلغخواران می‌شود و آنها را از منابع غذایی مناسب محروم و با بیماری‌های مشترک دامی درگیر می‌کند، بلکه در عین حال به گوشتخوارانی نظیر پلنگ هم آسیب جدی می‌زند.

لازم به یادآوری است که در پارک ملی بمو چهار گونه گربه‌سان (پلنگ، کاراکال، گربه‌تنگلی و گربه وحشی) شناسایی شده است، اما خرس در این منطقه زیست نمی‌کند، چرا که پارک فاقد پوشش گیاهی درختچه‌ای است که مطلوب این جانور است. پستاندارانی نظیر آهو، گراز، قوچ، میش، بز، پازن و پرندگانی مثل عقاب طلایی از جمله شاخص‌ترین گونه‌های جانوری در پارک ملی بمو هستند.

نقطه سر خط

وضعیت پارک ملی بمو در حال حاضر گویای مدیریت یکپارچه و در عین حال تلاش مضاعف کارشناسان و محیط‌بانان در این منطقه بی‌نظیر است، اما با این وجود دغدغه‌هایی هم هست که باید به آنها توجه شود. جاده ترانزیت شیراز-اصفهان و همجواری پارک بمو با شهرها و روستاها بالاخص در برهه کنونی که هوا به‌طور مستمر و پیوسته گرم‌تر می‌شود، احتمال تأثیرپذیری از فعالیت‌های مخرب انسانی نظیر بروز آتش‌سوزی‌های عمدی و غیر‌تعمدی را افزایش داده است.

همان‌طور که پیش‌تر هم اشاره شد، پوشش گیاهان خودرو و امسال در این منطقه به واسطه بارش‌های اخیر نسبتاً انبوه و حجیم شده که این مساله در نوع خود می‌تواند واقعا نگران‌کننده باشد. در گذشته این فضیه وجود داشت که تنها مکان‌های نزدیک به یک منبع آتش پایدار می‌توانند در خطر باشند اما امروز این جمع‌بندی حاصل شده که اگر یک مکان واجد نقاط قابل اشتعال باشد و خاکه زغال‌های نیم‌سوز و سبک بر اثر وزش باد به آن برسد، می‌تواند به راحتی آن هم در جایی دور‌تر از کانون اصلی احتراق شکل بگیرد.

آتش‌سوزی یک پروسه طبیعی و در برخی شرایط غیرطبیعی ناشی از خطای انسانی است که برای هزاران سال جزئی از محیط زیست بوده و خواهد بود. با این وجود کارشناسان باور دارند که مدیریت صحیح آتش‌سوزی، بالاخص پیش از وقوع آن می‌تواند بهترین راه‌حل جهت اعمال طرح‌های حفاظتی باشد، چرا که در نهایت شناخت و مدیریت صحیح است که باعث تنظیم چرخه طبیعی آب، حفظ مواد غذایی و تنوع زیستی می‌شود.

یکشنبه ۱۲ خرداد ۱۳۹۸، ۲۷ رمضان ۱۴۴۰، ۲ ژوئن ۲۰۱۹، سال شانزدهم، شماره ۴۳۸۱

اجتاحت

نگاه

«بمو» به روایتی دیگر

گروه اجتماعی

پارک ملی بمو کجاست و چرا مهم است؟ اگر این سوال را از یک کارشناس کاربلد حوزه محیط زیست بپرسید، می‌تواند ساعات‌ها برای تان از «بمو» و ویژگی‌هایش بگوید. از اینکه این پارک ملی چه نقشی در حفظ تنوع زیستی حیات وحش در ایران دارد. از اینکه به لحاظ جغرافیایی دارای چه مختصاتی است و چرا باید آن را با چنگ و دندان در برابر تخریبگران حفظ کرد. اما برای آنها که ممکن است بار اول‌شان باشد نام «بمو» را شنیده یا خوانده‌اند باید خیلی خلاصه از ویژگی‌های این پارک ملی بگوییم.

پارک ملی بمو در ۲۰ کیلومتری شمال شهر شیراز در مجاورت جاده شیراز- مرودشت واقع شده است. منطقه بمو در سال ۱۳۴۱ با وسعتی بیش از ۱۰۰ هزار هکتار به عنوان منطقه ممنوعه تعیین شد اما دیری نپایید که از وسعت روایی این پارک کاسته شودو چنان‌که توسعه شهرنشینی موجب شد تا در سال ۱۳۴۶ بمو به عنوان منطقه حفاظت شده تعیین شود اما مساحتی در حدود ۵۰ هزار هکتار. در سال ۴۹ بمو از منطقه حفاظت شده به پارک ملی ارتقا یافت.

به گزارش پایگاه میراث فرهنگی و گردشگری فارس، وسعت این پارک باز هم تقلیل یافته و تا سال ۱۳۷۱ در حدود ۴۰ هزار هکتار بوده که شامل ۳ رشته کوه است که به موازات یکدیگر قرار داشته و از شرق به غرب، امتداد دارند. در میان این رشته کوه‌ها، دشت‌های باریکی قرار دارند که در یکی از آنها با وجود وسعت کم، جمعیت قابل توجهی از آهو دیده می‌شود. در تپه ماهورهای وسیع و گسترده، در حد فاصل دشت و کوه، قوچ و میش فراوانی زندگی می‌کنند.

همچنین پرنگاه‌های دامنه جنوبی کوه بمو و دیگر مناطق صخره‌ای پارک، زیستگاه مناسبی برای بز و پازن است.

گل‌های اشک یا لاله‌های واژگون و گل‌سنگ‌های صخره چسب‌زرد و پامچال از زیباترین گل‌هایی هستند که زودتر از همه گل‌ها در این منطقه خبر از آمدن بهار می‌دهند. همچنین شقایق شیراز از دیگر گل‌های این پارک است. پستانداران وحشی

این پارک جز آهو، قوچ و میش، بز و پازن که به آنها اشاره شد شامل: پلنگ، کفتار، روباه، گرگ، گربه وحشی، تشی (جوجه تیغی) است و پرندگانی چون هما، لال، عقاب طلایی، تپهو، کبک و گوزک سیئه سیاه از گونه‌های بومی و شاهین و بالابان از پرندگان و گونه‌های مهاجر زمستان‌گذر و گنجشک خاکی، چکچک ابلق جنوبی و بادخورک کوچک از گونه‌هایی هستند که تابستان‌ها هم‌مان این پارک به‌شمار می‌روند. این پارک ملی دارای ۱۱۲ گونه جانوری، ۶۹ گونه پرند و ۲۱ گونه پستاندار، ۱۹ گونه خزنده و ۳ گونه دوزیست و همچنین گونه‌های مختلف گیاهی است. به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، کوه بمو ادامه ارتفاعات سلسله جبال زاگرس است، منطقه‌ای کوهستانی و تپه‌ماهوری که از شهر شیراز به خوبی دیده می‌شود که در در آن ۳ رشته کوه از شرق به غرب امتداد دارد.

بلندترین قلّه آن کل اسد با ارتفاع ۲ هزار و ۷۰۰ متر و پایین‌ترین ارتفاع آن هزار و ۵۵۰ متر است. این رشته کوه در مشرق به ارتفاعات خرمن کوه و در جنوب با دریاچه بختگان مرتب است. رشته کوه بمو، دشت شیراز را از دشت مرودشت جدا می‌کند. گردنه‌های آب باریک و بجگاه در مسیر راه شیراز- اصفهان در جانب شمال‌غربی رشته کوه قرار دارد. اما بمو تنها منطقه مهم استان فارس در عرصه محیط زیست به‌شمار نمی‌رود. استان فارس با ۱۲ میلیون و ۲۰۰ هزار هکتار مساحت بیش از ۷ درصد مساحت کل کشور را تشکیل می‌دهد و ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار هکتار از مناطق حفاظت شده کشور شامل مناطق چهارگانه و مناطق شکار ممنوع در این استان قرار دارد. محمدی با بیان اینکه فارس رتبه سوم کشور را از نظر وسعت مناطق حفاظت شده پس از یزد و سمنان به‌خود اختصاص داده است، افزود: در این استان سه پارک ملی، یک پایگاه حیات وحش، هفت منطقه حفاظت شده و ۲۰ منطقه شکار ممنوع وجود دارد. وجود چنین پتانسیلی بار دیگر این پرسش را پیش روی دلسوزان محیط زیست قرار می‌دهد که آیا به اندازه کافی این مزیت‌های طبیعی خوب درک شده‌اند؟ آیا نباید در مدل توسعه مناطقی چون استان فارس به نفع حفظ تنوع زیستی و ایجاد اقتصاد سازگار با طبیعت اقدام کنیم؟ پارک ملی بمو تنها یکی از مکان‌هایی است که نیاز دارد تا ما در عرصه حاکمیتی و مردمی به آن نگاهی دوباره بیندازیم، زیبایی‌هایش را درک کنیم و برای حفظ آن بکوشیم؛ حفاظتی که می‌تواند هم‌راه با تأمین معیشت جامعه محلی از طریق صنعت پایدار گردشگری طبیعت باشد.

